

Raadsvergadering d.d. : 12 december 2019

Agendapunt :

Onderwerp : Actualisatie beleid werk, inkomen, meedoen - kadernota participatie en participatiewet in de Drentsche Aa gemeenten 2020-2023

Portefeuillehouder : wethouder N.J.P. Lambert

Datum : 12 november 2019

Onderwerp

Actualisatie beleid werk, inkomen, meedoen - kadernota participatie en participatiewet in de Drentsche Aa gemeenten 2020-2023

Voorgesteld besluit

1. Vaststellen van het beleid werk, inkomen, meedoen - kadernota participatie en participatiewet in de Drentsche Aa gemeenten 2020-2023

Inleiding

In de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo vinden we het belangrijk dat onze inwoners meedoen en bijdragen aan de samenleving. Een groot deel van hen lukt dat prima. Zij volgen een opleiding, vinden een baan, worden lid van een vereniging en/of doen vrijwilligerswerk. Waar dit (tijdelijk of langdurig) niet lukt bieden we ondersteuning. Die moet eraan bijdragen dat onze inwoners (weer) zo snel mogelijk (naar vermogen) zelfstandig kunnen leven en mee kunnen doen aan de samenleving. Meedoen kan op verschillende manieren, waarvan het hebben van werk één van de belangrijkste is. Waar betaald werk geen realistisch perspectief is, zijn andere vormen van maatschappelijke deelname van waarde: voor mensen zelf en voor de samenleving als geheel. Op verschillende manieren en met behulp van verschillende wetten en regelingen streven we als gemeenten naar een samenleving waarin iedereen meedoet. We doen dat bijvoorbeeld door het organiseren van welzijnsactiviteiten en vrijwilligerswerk, dagbesteding, schuldhulpverlening, armoedebestrijding en het aanpakken van laaggeletterdheid. Ook ondersteuning naar werk en het verstrekken van een (tijdelijk) inkomen horen daarbij. Ook hierbij vormen de leidende principes uit "samen maak je de route" de basis voor het beleid en de uitvoering. De inwoner staat centraal, vanuit de mogelijkheden werken aan hetzelfde doel, samen met netwerkpartners.

In de geactualiseerde kadernota Werken, Inkomen, Meedoen ligt de nadruk op de uitvoering van de Participatiewet en de manier waarop deze eraan kan bijdragen dat zoveel mogelijk inwoners betaald aan het werk kunnen, kunnen meedoen en/of kunnen beschikken over voldoende inkomen. De uitvoering van deze wet is onderdeel van ons bredere beleid voor zelfredzaamheid, hulp en ondersteuning van onze inwoners.

In 2014 hebben de drie gemeenteraden het kader voor de uitvoering van de Participatiewet ("Participatie de norm, werk het doel") vastgesteld. De nu voorliggende nota is een actualisatie daarvan. Op basis van ontwikkelingen op verschillende terreinen zetten we de uitgangspunten en keuzes bij de uitvoering van de Participatiewet op een rij. Dat doen we zoveel mogelijk als drie gemeenten gezamenlijk. Lokale keuze per gemeente is vooral aanwezig bij vormen van meedoen (sociale teams, inzet vrijwilligers en dergelijke) en de wijze waarop de keten rondom financiële ondersteuning en schuldhulpverlening is ingericht.

Beoogd effect

Inwoners doen zoveel mogelijk mee aan de samenleving en zijn zo veel mogelijk zelfredzaam. Waar mogelijk door middel van betaald werk zoveel mogelijk binnen een reguliere werkomgeving. En anders door middel van andere waardevolle maatschappelijke activiteiten. Inwoners zijn zoveel mogelijk in staat zelfstandig (voldoende) inkomen te verdienen.

Het beoogde effect van onze beleidskeuzes voor inwoners op een rij:

1. Iedereen die kan werken, wordt zo lang en goed mogelijk ondersteund bij zijn of haar stappen om zich voor te bereiden op werk en aan het werk te blijven;
2. Daarbij wordt nadrukkelijk gekeken naar mogelijkheden en wensen van de inwoners zelf;
3. Inwoners merken dat als zij met verschillende organisaties te maken hebben, deze beter met elkaar samenwerken. Als men hulp nodig heeft, werkt iedereen met hen aan hetzelfde doel;
4. Met iedereen is contact. Met alle inwoners (of hun begeleiders) met een bijstandsuitkering wordt periodiek gesproken over hun situatie op het gebied van werken, meedoen en inkomen;
5. Wanneer jongeren van school komen en niet zelfstandig de weg naar werk kunnen vinden, gaan zij al met de gemeente aan de slag voordat zij de school hebben verlaten;
6. Als je als inwoner tijdelijk een stap achteruit moet zetten (naar een (dag)activiteit die meer structuur biedt en/of iets minder van je vraagt) of wanneer je een stap vooruit kunt zetten, dan wordt dat gemakkelijker.
7. Er is meer aandacht voor de financiële situatie van inwoners (die behoren tot de doelgroep van de participatiewet) als er iets in het leven verandert.

Argumenten

1.1. Noodzaak tot actualisatie van het beleid met betrekking tot werk, inkomen, meedoen.

De vorige kadernota had een looptijd van 2015 t/m 2018. De looptijd is met een jaar verlengd. De basis van het beleidskader: "Werken het doel, meedoen de norm" is hetzelfde gebleven. De doelgroep die ondersteuning heeft vanuit de wet Participatiewet is aan het veranderen. Voor mensen met een arbeidsbeperking heeft de gemeente een expliciete opgave: voor deze groep blijft de gemeente altijd verantwoordelijk voor het behoud van werk en voor een eventueel van werk-naar-werk traject wanneer mensen hun werk kwijtraken. Met het geactualiseerde beleid spelen we hier nog beter op in.

1.2. Doelstellingen en verantwoordelijkheden zijn aangescherpt t.a.v. het beleid Werken, Inkomen en Meedoen in relatie tot de uitvoering.

We hebben de doelen die we met het beleid willen bereiken geformuleerd en aangescherpt. Samengevat zijn dit de volgende doelen:

Werk

- Uitstroom naar werk blijft op peil;
- De arbeidsparticipatie verhogen voor mensen met een arbeidsbeperking (waarbij we als gemeente zelf ook een belangrijke rol hebben als werkgever);
- Statushouders stromen sneller en vaker uit naar een betaalde baan;
- Beschutte werkplekken bieden aan mensen met een indicatie (waarbij we als gemeente zelf ook een belangrijke rol hebben als werkgever);
- Sluitende aanpak van jongeren in een kwetsbare positie (van school naar werk).

Meedoen

- Inwoners zijn zoveel mogelijk zelfstandig maatschappelijk actief;
- Met alle inwoners in de bijstand is periodiek contact;

Inkomen

- Zo veel mogelijk inwoners zijn financieel redzaamheid. Wie dat niet is, ondersteunen we

We hebben de verantwoordelijkheden voor uitvoeringsorganisaties verduidelijkt, zodat er binnen het sociaal domein geen dubbele of onduidelijke verantwoordelijkheden zijn. Op basis van het

geactualiseerde beleidskader zijn wij instaat inzichtelijk te maken wat wij van deze organisaties en eigen gemeentelijke onderdelen verwachten, Samenwerking met andere partijen is onderdeel van deze opdracht. Wij leggen, net als de andere twee gemeenten Assen en Tynaarlo, de primaire verantwoordelijkheid op het gebied van werk/ inkomen neer bij Werkplein Drentse Aa. Op het gebied van meedoen voor cliënten vanuit de Participatiewet levert Werkplein Drentse Aa vooral een bijdrage aan activiteiten waar andere organisaties verantwoordelijk voor zijn en die binnen de afzonderlijke gemeenten worden uitgevoerd (door buurtteams, welzijnsorganisaties of dagbesteding). In Aa en Hunze maken we voor het onderdeel meedoen nadere uitvoeringsafspraken met Impuls-Welzijn en Stichting Attenta.

- 1.3. De uitkomsten van het advies- en inspraaktraject zijn gewogen en waar passend meegenomen in de kadernota.

Wij hebben op basis van de reacties uit de informatieavond voor de gemeenteraad en adviesraden en het advies van de adviesraad sociaal domein in de kadernota de doelstelling werk aangevuld met een aanscherping ten aanzien van de dienstverlening aan werkgevers.

- 1.4. Het is aan de raad voorbehouden de kaders voor beleid vast te stellen.

Zo ook voor geactualiseerde beleid werk, inkomen, meedoen.

Kanttekeningen

- 1.1 Realiseren integraal beleid én uitvoering “werken, inkomen, meedoen” heeft extra aandacht nodig. In de praktijk is de uitvoering van activiteiten door verschillende organisaties soms lastig en onvoldoende op elkaar afgestemd. De inwoner kan hiervan hinder ondervinden. Wij gaan dit ondervangen door de beleidskaders te vertalen in afspraken met de uitvoeringsorganisaties en te sturen op resultaten. Ook gaan we expliciet sturen op de samenhang. We zorgen dat de opdrachten en kaders voor de verschillende organisaties op elkaar aansluiten. Via de nieuwe prestatieovereenkomst met Werkplein Drentsche Aa en andere partijen actief op de verschillende beleidsterreinen binnen het sociaal domein formuleren we opdrachten in termen van “werken, meedoen en inkomen”. We maken in alle gevallen inzichtelijk welke organisaties eindverantwoordelijk zijn voor specifieke resultaten en welke organisaties een bijdrage moeten leveren aan specifieke doelen en resultaten.

- 1.2 Relatie met Beheer Openbare ruimte

Bij de doelen hebben we aangegeven dat we als gemeentelijk werkgever beschutte werkplekken bieden aan de huidige doelgroep Wsw-ers en de nieuwe instroom die aangewezen zijn op beschut werk/afsprakbanen.

Als gemeente hebben we een bijzondere verantwoordelijkheid en een voorbeeldfunctie voor deze groep mensen. Het maatschappelijk rendement staat hierbij voorop. Hierin past het om werk te bieden aan deze doelgroep in een zo stabiel mogelijke omgeving. De gemeente heeft in uitvoering van taken in de openbare ruimte diverse werkzaamheden die (eventueel met aanpassing op de werkplek) bij uitstek geschikt zijn voor de doelgroep.

In deze specifieke situatie met deze bijzondere doelgroep wegen argumenten, zoals meer invloed op de uitvoering en de kosten alsmede samenwerking op basis van gelijkwaardigheid, op tegen de uitgangspunten van regiegemeente.

Financiën

In de kadernota Werken, Inkomen, Meedoen wordt een raming gegeven van de ontwikkeling van de gelden die voor de uitvoering van de participatiewet in de Drentse Aa gemeenten beschikbaar zijn.

Opgemerkt dient te worden dat veelal sprake is van opneinde regelingen.

Het financiële kader is evenals bij de vorige kadernota dat de uitvoering van de Wsw en de Participatiewet plaatsvindt binnen de bestaande Rijksbudgetten: het Participatiebudget , inclusief de Wsw, en het afgesproken deel vanuit de Algemene Uitkering Gemeentefonds (uitvoeringskosten).

Uitgangspunt is dat de kosten van de uitkeringen en loonkostensubsidies en de uitvoering van de Wsw binnen de van het Rijk daarvoor ontvangen middelen blijft.

Werkplein Drentse Aa stelt jaarlijks op grond van de ontwikkelingen in doelgroepen en omgeving een verwachting op van de mate waarin dit lukt.

De gemeenteraad kan op verschillende manieren invloed uitoefenen op de wijze waarop de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening worden uitgevoerd: door het vaststellen van de kaders (beleidsmatig als financieel), het formuleren van een visie op de begroting en de jaarrekening van de Gemeenschappelijke Regeling, de verantwoording in de reguliere P&C-cyclus en het (tussentijds) verzoeken om informatie aan de colleges. Hoewel we gezamenlijk uitvoering geven aan de GR kunnen gemeenten op onderdelen een afwijkende opdracht verstrekken. In dit geval heeft dat met name betrekking op de voorzieningen in het kader van meedoen en financiële ondersteuning.

Communicatie

De kadernota “werk, inkomen, meedoen” bevat de uitgangspunten en keuzes bij de uitvoering van de Participatiewet. Het betreft een herijking van de nota die de gemeenteraad in 2014 heeft vastgesteld. Wij vinden het belangrijk dat iedereen meedoet. Meedoen kan op verschillende manieren, waarvan het hebben van werk één van de belangrijkste is. Werk is immers de belangrijkste voorwaarde voor financiële zelfstandigheid, sociale contacten en (mentale) gezondheid. Waar betaald werk geen realistisch perspectief is, zijn andere vormen van maatschappelijke deelname van waarde: voor mensen zelf en voor de samenleving als geheel. Het kan dan gaan om vrijwilligerswerk, dagbesteding of deelname aan maatschappelijke activiteiten.

Burgerparticipatie

Totstandkoming kadernota Werken, Inkomen en Meedoen

De uitvoeringsorganisatie van de Participatiewet Werkplein Drentse Aa heeft actief deelgenomen aan de totstandkoming van een geactualiseerde kadernota. Hier hechten wij groot belang aan. Daarnaast vonden wij het belangrijk inzicht te hebben in de kenmerken van de verschillende doelgroepen. Aan onderzoekers van de Hanzehogeschool en SHMC is gevraagd om deze analyse te maken. In dit onderzoek zijn ook cliënten van WPDA en andere belangrijke stakeholders gesproken wat heeft geleid tot een beeld van hoe de dienstverlening door onze cliënten en andere stakeholders wordt gewaardeerd. Ook is in kaart gebracht de mate waarin de inzet van voorzieningen en de manier van werken bijdraagt aan de doelen die de gemeenten met de uitvoering van de Participatiewet willen realiseren: zoveel mogelijk mensen aan het werk en zoveel mogelijk mensen maatschappelijk actief. De uitkomsten van het onderzoek zijn opgenomen in de bijlagen.

Daarnaast hebben wij verschillende stakeholders rondom werk, inkomen, meedoen in de afgelopen periode gesproken en ons hun adviezen ter harte genomen. Voorbeelden van deze stakeholders zijn UWV, FNV en de GKB. De adviesraad sociaal domein heeft advies uitgebracht. De uitkomsten van het adviestraject en de wijze waarop we hiermee omgaan zijn vastgelegd in een separaat rapport (zie bijlagen).

Uitvoering

De uitvoering van de geactualiseerde kadernota wordt opgepakt door Werkplein Drentse Aa, gemeentelijke onderdelen, onderwijs en andere maatschappelijke organisaties. Het zwaartepunt van de uitvoering ligt bij Werkplein Drentse Aa.

De drie gemeenten voeren de Participatiewet en de Wsw gezamenlijk uit door middel van een Gemeenschappelijke Regeling. De opdrachten voor Werkplein Drentse Aa worden vastgelegd in een nieuw af te sluiten prestatieovereenkomst nadat de kadernota door uw raad is vastgesteld. Ook met andere uitvoeringsorganisaties maken we afspraken over de uitvoering van het actualiseerde beleid, hun verantwoordelijkheid en bijdrage.

Samenvatting voor publicatie Schakel (max. 5 regels)

De concept-kadernota “werk, inkomen, meedoen bevat de uitgangspunten en keuzes bij de uitvoering van de Participatiewet. Het betreft een herijking van de nota die de gemeenteraad in 2014 heeft vastgesteld. Wij vinden het belangrijk dat iedereen meedoet. Meedoen kan op verschillende manieren, waarvan het hebben van werk één van de belangrijkste is. Werk is immers de belangrijkste voorwaarde voor financiële zelfstandigheid, sociale contacten en (mentale) gezondheid. Waar betaald werk geen realistisch perspectief is, zijn andere vormen van maatschappelijke deelname van waarde: voor mensen zelf en voor de samenleving als geheel. Het kan dan gaan om vrijwilligerswerk, dagbesteding of deelname aan maatschappelijke activiteiten.

Bijlagen

1. Concept kadernota “Werk, Inkomen, Meedoen- Participatie en participatiewet in de Drentse Aa” van 24 oktober 2019
2. Eindrapport advies- en inspraaktraject gemeenten Aa en Hunze, Assen, Tynaarlo van 1 november 2019
3. Advies van Adviesraad sociaal domein van de gemeente Aa en Hunze, van 29 oktober 2019
4. Advies van Raad voor cliëntenparticipatie Assen van de gemeente Assen, van 23 oktober 2019
5. Advies FNV, van 24 september 2019
- 6) Onderzoeksrapporten van Hanzehogeschool/ SMHC:
 - a) Onderzoeksuitkomsten met een analyse cliëntenbestand WPDA (incl. cijfers per gemeente) van juli 2019
 - b) Analyse van de werkwijze en samenhang participatiewet gemeenten Aa en Hunze, Tynaarlo en Assen van augustus 2019

Met vriendelijke groet,

Het college van de gemeente Aa en Hunze,

mevrouw mr. M. Tent
secretaris

de heer A.W. Hiemstra
burgemeester